Carolus X. Gustavus
Sveciae rex
Copiae.... 1656. 4° k nlb. 15
Bey Georg Rheten Wittwe, dr.
David Friedrich Rhete (1656
E. XIX. 128

Muiltuplemmen

1

1703

CATI IRENÆI
Sände=Bref
Till sin Wän/
Angående Orsakerne / som hindra Freds=Wärcket i Pålen.

Od H. Bukowskiego z Sztokholmu

JAg haar aldrig twiflat / det skulle ju Sachsiske Hofwet begynna det / som min Högtärade Herre nu om deß författningar skrifwer: sade och strax / när rychtet spriddes om den af Keyserl. Ministern försökte Fredshandlingens anten drögsmål / eller wacklande / att dhe Sachsiske så mycket mindre häreffter skulle underlåta / all den af detta Kriget förorsakade owillian och mißnöyet hwälfwa in på dhe Swänska / som dem högeligen förtröt / at den giorde förhoppningen till deras anslags utförande / slog dem så aldeles felt. Min Herre låte sig ey fremmande förekomma / om dhe wid utländske Hofwen warande Saxiske Abgesanter beskylla dhe Swänske såsom obenägne till Freden / och däremot sin Konungs willighet där till med stålta ord uphöya. Ty förr än Kriget begyntes / hafwa dhe welat förbehålla sig med en hoop smådeord öfwerfalla wederparten / medan på andra sidan / Soldaten sökte det med Wärjan förrätta. Man kunde ey wetta / hwilket thera Partiet / sin förrättning med bättre framgång utfört hade / så framt ey wore öfwer alt kunnigt: att den ena är ur Fältet slagen / den andre befinner sig ännu i sitt fullkomliga stånd och förrige skick. Dhe hafwa förnummit huru dhe Swänskas pantzar med Sachsiske skått ey kunna genomtråffas; fördenskull dhe förmoda en fast större kraft ock effterttryck deras stick-ord widhängia. Jag nekar ey / att det ju skulle dhe Swänskes förehafwande mycket skada / om

deße

deße kunde inbilla folcket/ att orsaken till Krigets förlänglande ey stode hoos dem/ som Fredz förslagen tillböde/ utan skulden ankomma på den/som dem ey wille wedertaga. Dhe skulle med slika konster så mycket komma till wäga/ att Förbundsbröderne torde bringas på andra tanckar/ andra åter giöras dristige att framskynda sine härtill på listigt wis förborgade anslag. Men nu blotta dhe sina tanckar alt för mycket/ låtandes see/ sig ey längre den öfwer dhe Swänskas lyckelige framgång sammandragne af-unds-siukan/ kunna fördöllia. Dock som iag tror/ att dhe Swänske ey lära finna sig emot deras försåtlige anstalter oberedde eller försumlige/ altså skulle iag swärligen låta mig inbilla/ att dhe Utländske skulle sättia större tro till dhe nu af Sachserne kringspridde sagor/ än alla dhe förrige beskyllningar/ som dhe befunnit wara dem Swänskom falskeligen påförde. Ty så mycket uppenbarligare en sådan Förförares afseende skönies/ theste mehra hafwer den som anhörer att wackta sig före/ ock deß mindre witsord åger falske angifwaren. Är ock Pålska Konungens ostadighet/ ock Naturliga kynne nogsamt bekant. Dhe som däremot/ rätteligen wärdera Konungens i Swerige förträffliga dygder: Hans Ädelmodighet/ Uprichtighet ock Gudfruchtighet/ ock wetta att han i Rätträdighets handhafwande ey mindre Ära/ än i sine månge Segerwinningar söker/ dhe lära ingalunda uppå fiendens lättsinniga angifwande och backdantan/en så stoor Konungs gärningar ock förehafwande lasteligen åtala. Hwem skulle kunna tänkia/ att den Konungen/ som wid alla tillfällen wist en ogemeen sinnes höghet/ skulle fattas rättmätige orsaker/ hwarföre han icke wille för Christenhetens rolighet skull/eftergifwa sin tillbörliga hämd? Hwem skulle icke mera tro/ en så Gudfruchtig Konung fast heller/ om han kunde/ willia emottaga Freden/ än genom ett långsamt Krig tillåta sina Landskaper

medelst

medelst Muschowitens infall förödas / och see sina underså-
tare lemnas under deße Barbarers tyrannsklige grymhet?
Han säyes förwißo med ångzlan hafwa det/som därwid är
händt / behiertat / men därjämte tyckia wara drägeligare/
att nu låta gå öfwer sig den skadan/ än på en obeqwäma-
re tid / när en sådan lättfärdigheet ernådt större kraffter/
förfalla i en fast swårare farlighet; hållandes osäkert/ att
aldeles lemna Kiällan och Ursprunget till det upkomna on-
da/ igenom hwilken försummelse/man sedan fåfengt skul-
le sig bemöda att förekomma den däraf wärande större olä-
genheten. Ock den som något nogare anseer Konungens i
Swerige skäliga föregifwande / lärer befinna / honom ey
annorledes kunnat förfara med en sådan Fiende / hwikens
lättsinnighet man mera / än deß Wapn haar att befara.
Konungen i Pohlen skryter wäl af en särdeles längtan/ till
Freden/samt därtill anbudne fördelachtige Willkor: hware-
mot påstår Konungen i Swerige/ honom aldrig med alwar
Freden efftersträfwat / hans giorde förslag warit försätlige /
orimlige och oskiälige; uti alt derhän syftat / huru han Se-
gerwinnarens lycka hindra skulle / ock när den faran
wore ur wägen rymd / få sedan tillfälle att gifwa den sig
intet ondt förmodade/ ett dödeligit sting. Fördenskull kan
man ey förtänckia Konungen i Swerige / om han ey wiser
sig så lättrogen emot den/som honom så offta bedragit/ men
håller rådeligare Wapnen/intet förr än wid Krigets slut och
fulländan / afläggia.

Det wore wäl wärdt hela förloppet deraf oprepa/som
dhe Swänske till sine ey utan grund fattade mißtanckars
bewis anföra. Jag will altsammans / som iag det hört
af en trowärdig man / hwilcken med dhe Swänska plägat
närmare umgiänge/och därmedelst haar däruti en god kund-
skap / uprichteligen förtällia. Ey må min Herre hålla min
redlighet därföre mißtänckt / att iag tillstår mig wara de
Swänskes

Swänskes wän; iag hatar ey heller Sachserne/ men deras Saak kan iag så litet berömma/ som min Herre den elliest plågar gilla. Den samma hafwa warit oskiälig af sin första början/ därtill haar ingen/ ja ey någon Sachse nånsin kunnat neka: om den med Krigets ock tidens drögsel har kunnat förbättras/det står af det/som häreffter föllier/att förnimma. Sådant att bewisa/är ey af nöden att man första begynnelsen till detta Kriget skärskådar/ efter som elliest hela Werlden nogsamt är bekant/ huru orätträdeligen det är begynt ock fullfölgt. När Konungen i Pohlen med smickeracktiga ord som högst utlät sig till en särdeles wälwillia ock benägenheet emot dhe Swänska/ omgicks han allaredan med dhe skadelige anspundne Rådslagen/ hwilcke bruste uti sielfwa wärcket åfwen wid samma tid/ som bägge Parternes Ministrer woro som mäst begrepne/ att sluta ett närmare Wänskaps Förbund. Den som ett sådant falskt streck kunde anstifta/ ock sine Wänner och oskyldige Naboer med ett så lastwärdt bedrägeri understod sig besnärja/ den har för hela Werlden betygat/ huru litet tro och redligheet äro honom om hiertat/ ock att han försäkringar ock afsked för fåfängheter ock narrwärck håller.

Sedan såsom han förnam sitt anslag att eröfra Staden Riga/ som war hans förnämste ögnemål/ slog honom så plötzligen feelt/ ock att Lifländske Krigz-författningen ey heller wille gå lyckligen för sig/ hörde och/ sina fattade förslag af allom för straffbare utropas; hölt han nödigt att blidka deße/ men för sig och sitt anhang winna tiden till nya rådslags sammansmidande/ och altså med räfwepälsen betäckia Lejonhuden. Fördenskull när deras Ministrer/ som wore Löftes-Män af Oliwiske fredzfördraget/ läto förmärkia sitt mißhag deröfwer/förställte han sitt ansichte med ett fred-älskande tyckie ock anblick/ föregifwandes: han åstundade nu högeligen ju förr ju helker att försona sig med Konungen

nungen i Swerige. Ja/han anställte sig härwid så ärbar och uprichtig/att Ministerne sielfwa först dårom inbillade/sökte det samma såsom hans rätta allwar/ dem Swänskom at intala. Men litet däreffter när Larven blef borttagen/wardt det snart kunnigt/hwars person han förträdde. Han skref ut en sammankomst till Warschau/ ock på alla effterdänckliga sätt winnlade sig att draga Polackerne med i Kriget/ öfwerhopandes dhe Swänske med dhe försmädeligaste förwitelser/ hwartill han dock wiste/ dem helt oskyldige wara. Så ehuruwäl ey alt slog ut effter hans önskan/ emedan en del wäl kunde märckia / detta Kriget ey mindre till Pohlska Republiquens/än de Swenskas förderf wara anspunnit/ dock såsom han om deras bistånd/ som han bracht på sin sida/ nogsamt war försäkrad/ blef ey heller förhindrad med sin egen macht fortsättia Kriget/ utan tychte sig nu wara mächtig nog/ att biuda dhe Swänska hufwudet/ hwilka han wäl wiste förut kunna af ett annat partie håndragas/ ock fördenskull afskar all talan om Freden och theß erhållande.

Men han blef ey längre ståendes wid den meningen. När Riga war befriad från belägringen/ Saxiske Krigzmachten blef uhr Lifland utjagad/ ock Konungen i Swerige medelst sin Landstigning på Seeland hade tillwäga bracht den Traventhaliske Freden/injagade åter denna dhe Swänskas lycka honom en skräck/ ock tillika en begiärlighet till Freden. Han söker dhe hoos sig warande främmande Abgesandters wänskap / han läter hoos deras Principaler om Freds wärckets fortgång på det flitigaste anhålla. Men när dhe åstunda af honom een närmare utlåtelse/på hwad sätt han wille den i detta Kriget dem Swänskom tillfogade skadan ersättia: Han ock i medlertid fick kunskap af Ryßen/att från den sidan wore de förwäntandes/som skulle medelst infall på dhe Swänska giöra slag i saken/ kom han

åter

åter till sitt förra kynne/ i thy han den hårtills så högt påberopade benägenheten till Freden aldeles slog utur sinnet. Men på det han ey skulle synas härutinnan uppenbarl. gyckla/ föreställte han Konungen i Swerige een hoop orimlige förslag och förachtelige Fredswillckor/ dem Underhandlarne hade een försyn honom att föredraga/ emedan dhe wäl wiste/ sådant utan Konungens i Swerige stora förtörnelse/ ey kunna honom förebringas. J medlertid haar Polske Kungen sin märckeliga winst häraf försport. Ty han wann en bequämligheet till sina fattade anslags wärckställande/ ock med detta gyckleri så mycket uträttade/ att een dehl brachtes på dhe tanckarne: Skullden ey stå hoos honom/ det ju Freden förlängst hade kunnat erhållas. På detta sättet giorde han dhe Swänske förhatlige/ på dem drefs all skullden med allehanda orda-bitterhet: dhe sades förhindra/ att Christenheten ey kunde niuta Fred och rolighet. Så ehuruwäl ey många lära funnits/ som ey detta bedrägeriet kunnat förmärckia/ så hafwa dock somliga welat betiena sig af deße swepsaker/ när som Oliwiske Fredens Löftesmän påmintes om deras förplichtelse: att komma den Orättlidande till hielp emot Fredzförstöraren; i ty dhe föregåfwo sig ey förplichtas till den Förbundzlagens fullgiörande/ så länge den ena Parten/ ey funne sig obenägen till förliknings/ hwilcken dock Kongen i Pohlen aldrig haft i sinnet att ingå/ är klart af det/ som därpå strax hände.

På sådant wijs haar han ey annorledes än een Proteus, sin person förändrat/ som han sedt lyckan foga sig till hans/ eller dhe Swänskas förehafwande/ till deß Ryska Zarens skändelige otrohet fullkomligen utbrista månde. Dennes inbrått på dhe Swänska gräntzerne gaf honom ett så stort mod/ och lockade således fram deß innersta hiertans tanckar/ att hwar ock en kunde förstå/ honom om ingen ting mindre/ än om Freden wara bekymrad. Ock oansedt

een

en och annan ey utan orsak hade förmodat / att effter Ryssarnes nederlag wid Narven, hans omåtliga högmod skulle blifwa brutit / och uprichtige Fredstanckar sig åter hoos honom insinna / likwäl haar man i sielfwa wärcket sedermera förnummit / alla från första tiden ock till deß Konungen i Swerige gick öfwer Dynen, föreställte Fredswillkor warit af den beskaffenhet / att den i detta Kriget tillfogade skadan / skulle dhe Swänske såsom wäl förskyllt och utan ersättning / ey allenast låta sig behaga / utan ock uptaga för en särdeles wälgärning / att han ey welat giöra wärre. Man kan här beropa sig på Fransöska Ambassadeuren, hwilken då han erfarit Polska Hofwets undflychter wid fullmachternes utfärdande / som ock deß förehafde gyckleri ock ostadigheet wid Frids-förslagens sammanfattning / har han måst rundt ut bekänna / sig i sine tanckar wara bedragen; ey heller kunde han hoos sig ett sådant förtret längre qwäfwia / efftersom han befann sig wara förledder att försäkra så sin Konung / som dhe Swänska om slike saker / hwilke bedrägeligen ock under ett fallskt skien honom wore förebrachte.

Men sedan Konungen i Swerige / medelst denne Fiendens lättsinnighet / sin tillbörlige rätt / angående den tillfogade skadans ersättning / ey kunde erhålla / ey heller för deß försätlige stämplingar wara säker / kunde han lättligen affsee / sin tryggheet och wälfärd allenast bestå i Wärian / den han ock med Guds tillhielp / som en rättmätig sak biträder / så lyckeligen fört / at Sachserne i slaget wid Dynen blefwe nederlagde ock aldeles ur Curland förjagade. När nu Konungen i Swerige efter denne erhåldne Segren gick in uti Littouen, begärte han af Polska Republiquen, hon wille medelst sin af dem härtills hyste Fiendes utdrifwande / sin oskulld wisa / då wände sig Konungen i Pohlen till sine gamla konstgrepp: sände Fröken Königsmarck åstad / som med fördelacktiga förslag och tillsäyelser skulle anten hindra

Se-

Segerwinnarens framgång / eller ock honom så länge uppehålla / till deß den undsättning / som honom af hela Republiquen på Landtdagarne war tillsagd / skulle kunna inrättas. Det war ey swårt att aftaga / hwart hän detta syftade. Det war ey troligt / att / han som kort tillförne hade desSwänska med ett odrägligt högmod förachtadt / ock med sine bref till Konungen i Engelland och Gen. Staterne af förenade Nederlanden / Konungen i Swerige på schimpfligste sättet angripit / skulle så hastigt förödmiuka sig / och blifwa så gemeen / att han ock Freden för hwariehanda pris köpa wille / så framt han icke fördölgt därunder ett hemligit bedrägerj. Man förmärkte genast / denne förändringen ey af kärlek till Freden / utan af fruchtan för den annalkande Swenske Krigshären / härkomma / och när den räddhogen förswunnen wore / han åter strax kunde wända om till sitt grymma förehafwande. Dertill med wore hans tillsäyelser så gruswеligen stora / at Konungen i Swerige hwarken höllt billigt eller säkert dem antaga. Han lofwade afträda store ock widtgrepne Landskaper till Konungen i Swerige / hwilka Konungen i Polen ey kunde assöndra / ey heller å andra sidan emottagas / så framt man ey wille hålla för rättwist / att låta den efter anseendet oskyldige Polska Republiquen sin Konungs brott umgiälla / hwilken utom deß wilie och wettskap detta Kriget hade begynt. Deßutan kunde man wäl see sådane tillbud wara till den ändan giorde / att äggia Konungen i Swerige tillsammans med Republiquen, som aldrig skulle tillåta / en så anseenlig lemm sig afstympas. På detta sättet skulle han hafwa wunnit sin önskan / att sedan deße råkadt med hwarandra i wapnskifte / skulle han så mycket bättre sine fattade anslag kunna utföra. Hwilket att förhindra Konungen i Swerige ey höllt mindre försichtigt än rättwist / som han tyckte ingen Fred wara farligare än den / som på ey så slipprig grund ställd wore.

Utgången wiste strax derefter / att bedrägeriet / som befarades / låg under denne Afskickningen förborgad. Ty på samma tid / som detta förehades / blef en Riksdag af Konungen i Polen utskrifwin / på hwilken han all sin flit derhån anwände / att Krig mot de Swänska måtte förklaras. Härigenom har han wist ett ogement prof af sitt illsnedigaa sinne / i thy han på ena sidan gräfde för de Swenska en grop / och på den andra med åtskillige söta löften sökte anlocka dem till det utställte gildret.

När nu Konungen i Swerige märckte sådane swikfulle streck / skyndade han sig med antåget till Littauen. Men som uppå denne förwirrade Riksdagen / till ingen undsättning / utan allenast en Afskickning / som i Republiquens namn detta owäsendet biläggia skulle / beslutit blef; Förmeente Konungen i Pohlen sine sakers förnämsta wicht därutinnan bestå / att han medelst sitt Krigsfolcks inkallande ur Sachsen / droge ut tiden / af hwilkas ankomst ey allenast hans hemliga anhang kunde bestyrckias / utan ock dhe wankelmodige lätteligare där igenom dragas på hans sida. Hwaraf han ock genom sine anhängige så mycket uträttade / att dhe från Republiquen Afskickade finge en hop obillige och orimlige förslag i befallning / hwilka / såsom han wäl kunde förutsee / ey skulle behaga Konungen i Swerige / så giorde han sig den säkra förhoppningen / det hans tillbud skulle finna så mycket större rum och bifall. Altså afsände han hemligen en af sine förtrogneste Hof-Män / sökiandes därmedelst att giöra Republiquens Afskickning hos Konungen i Swerige mißtänkt / ock therhos honom intala / att man behändigare ock fördelachtigare kunde sluta med honom en särskilldt Fred / hwarigenom en hop skiöna Landskaper utan någon möda kunde komma Sweriges Crona i händerne. Denna som han oförmodeligen ock utan erhållin skriftlig fullmakt af Konungen i Polen / till de Swenskas winterquarter ankom / höllt man

honom

honom billigt för en speyare / som wille giöra sig kunnig om sakernes närwarande tillstånd/och ey annorledes än Fröken Königsmark/ med åtskilligt föregifwande dhe Swenska uppehålla/ till deß hela hans krigz-macht ifrån Sachsen till Pohlen ankomnne wore. Men som detta hans förehafwande blef allt för bekant / höllt Konungen i Swerige ey rådeligit/uppå deße ankomne Afskickade s föreslagne wilkor och påstående/ att inställa sin Marche/ hällst emedan somlige af dem/ genom deras oanständige förehållande billigt hades mißtänckte. Ty förutan det/ en af dhe förnämste ibland dem/som man wiste af Konungen i Pohlen wara bestucken/ ställte sig an något dristigare än honom anstod/ blef och kundbart att med det Gesandtskapet ey så mycket Friden/ som elliest tidens upskof söktes / i ty de hade större lust att tråta om ringaste Sakerne/ Ceremonier och Complimenter angående / än sielfwa angelägneste Ärendet för hwars skull de wore affärdade / sig företaga. Under deße Gesandters afhörande gick tijden sin koos / förutan det anstälte Rådslaget med Primas Regni ock dhe i Warschau församblade Magnaterne om säkresta wägen till denna Stridighetenes biläggiande/ än längre tijd fordrade/så at Konungen i Pohlen med slike opskof erhölt det han sig föresatt hade. Han wann tijd och råderum til nya bedrägligheters upfinnande/att locka til sig dem/ som hade lärdt förwtrra Staten, och det förnämbligast war / att kunna draga til sig Sachsiske Krigsmachten. Utaf alt detta lät han tydeligen förstå / med sine söte ord ock Löften fast añat haft i siñet än återwiña Freden. Han begynte nu tala helt añat än för detta / sedan han sine Troupper wid Cracou hade sammandragit / ock fick wetta att Pohlska Arméen skulla stöta tillsammans med honom. Talte nu ey mera som tillförne om någon Fred/ utan begynte undsäya / trotza ock utfordra. Alla bref som gingo från Cracou wore med smäde-ord uppå de Swenska / upfyllte. Öfwer alt wardt utropat / man

 skulle

skulle med det utwalda Sachsiska follket så alldeles nedergiöra de Swenske att ingen som kunde berätta detta nederlaget/ skulle af dem öfwerblifwa. Dhe Regimenter som Gener. Majoren Mörner genom Littauen anförde/ skulle först bita i gruset/ sedan skulle Konungen snart wika undan. När Cardinal Primas wälment påminte Konungen i Pohlen/ han skulle ey så mycket skynda med armeén, så länge någon förhoppning wore öfrig till förliknings/ swarades högmodeligen: Man behöfde ey längre fördröya: man hade nu krafften nog att hämma denne Swenske Unga Konungens förmätenhet. Så förachteligen talte ey allenast gemene man/ utan och Konungen sielf/ som med bref på alla orter sitt förehafwande kringspridde. Fördenskul är ett ey til förundra/ att den stridbare Konungen/ som ey är wahnt att fördraga hotelser/ eller af någon fahra låta sig förskräckias/ ryckte med en ringa Krigsmakt emot fienden/ endels/ att han ey af fruchtan skulle synas låta sig twingas till en neslig Fred/ och dels ey lemna Fienden tiden/ med sitt från Saxen wäntade Krigsfolk att sammanfoga. Sådan utgång hade denna Fredshandlingen/ hwilken med en hemlig förställning begyntes och fortsattes/ men ock så mycket hastigare blef afskuren/ sedan Konungen i Pohlen hade dragit därutur sin åstundade nytta och fördel.

Af det som härtils korteligen är anfört/ lärer nogsamt kuña bewisas/ att Konungen i Pohlen till denne tiden ey haft någon uprichtig åstundan till Freden/ utan alla hans rådslag blifwit därhän anställte/ huru han Konungen i Swerige/ såsom en Fredshatande Herre/ ey allenast hos Polska Republiquen, utan ock hoos alla andra Christna Potentater, skulle giöra förhatlig/ ock derjämte hindra hans widare framgång/ till deß hans förslag/ som till Pohlens och Sweriges förderf anstiftades/ kunde blifwa wärkställte. Detta willia de Swänske af de wid Clißoviske Slaget

fundne

funbne Skrifter och Bref bewisa/uti hwilka hela sammanhanget af alla deß anslag finnes beskrifwit. Här igenom blefwe de styrckte i sin om Sachsiske Hofwets stämplingar fattade mening/hwilkas utgång de endels hafwa afsedt/och till en del ännu hafwa att afbida. Då blefwe dhe underrättade om de rådslag/som man med andra Illwilliande haft på tapeten; hwilka ännu så wäl i Polen som wid andra utländske Hof/med så mycket större ifwer bearbetas ock drifwas/som Clißoviske slaget ey ringaste delen däraf förrycht och till intet giordt.

Ock oansedt han efter detta nederlaget/åter tycktes komma på Fredstankarna/så är docklikwäl Konungen i Swerige af det/som allaredan förelupit/så warnad blifwin/ att ingen må förundra/om han häreffter något warsammare sig förehåller. Det som sedermera härutinnan sig tilldragit/har ey litet förökt den förra mißtankan. Konungen i Swerige hörde then tiden af Keyserlige Envoyéen mycket härligen talas om Polska Kungens benägna willie till Freden/men förnam honom åfwen samma tid sådane saker i wärcket ställa/som nogsamt rögde hans högst förbittrade sinne. Altså ref han neder med den ena handen/hwad han med den andra hade upbygt. Ty det blef strax kundbart/huru ey allenast wid Sendomiriske ock sedermera i Warschauiske Sammankomsten/fiendtlige rådslag blefwe slutne/utan ock Polska Cron-Armeens Anförare/jämte Magnaterne som några enskyllte Trouper hade på benen/ blefwe anhitzade/wid alla möyeliga tillfällen att öfwerfalla de Swänske. Detta war så mycket oanständigare som det åfwen på den tiden skedde/då Konungen i Polen tillika med Polska Republiquen wiste synnerlige benägenhets teckn till Friden: ock deßutom gaf ey heller Konungen i Swerige orsak till någon fiendtlighets öfwande/som han af Republiquen sig intet ondt förmodade. Imedlertid spel-

 tes

tes allehanda underlige uptåg: Konungen i Polen skiuter skullden ifrån sig/ såyandes Polska Armeen ey stå under sitt befäll/ ock fördenskull dhe af henne begångne felachtigheter ey wara honom at tillskrifwa. Republiquen nekar åfwenleds/ något fiendtligit uppå deß befallning emot dhe Swänska wara föröfwat. Häremot beropade sig bägge Armeernes Generaler på sin oskyldighet/ och att dhe ingen ting utan befallning giort. Medan nu deße skiuta skulden på hwar andra/ blifwa dhe Swenska icke deß mindre på alla sidor ansatte/så att man snart ey kan utgrunda/ på hwilken hämden sökias skall. Alla willia dhe förebära sin oskuld kunna likwäl intet neka således wara tillgångit/ ock att sådant förfarande med en wänlig bewågenhet/ eller ock den så högt påberopade Freds-begärligheten/ ingaledes öfwerens stämmer. Kan altså ingen med rätta förtänkia Konungen i Swerige/ att han intet längre tilltror sig deras bedyrade försäkringar/ som till sielfwa wärcket förswinna och förstörde blifwa. Icke äre dhe Swenske så fåkunnige/ att de ju förstå/ detta behagliga Freds-Namnet så länge till förewändning brukas/ till deß den till deras fördärf hemligen sammansworne föreningen/ kan ernå sin fullkomlige mognad. Ja/ de säya sig af wiß erhållen Kundskap wetta/huruledes af Konungen i Polen sådane förkleningar ock omilda omdömmen inströdde blifwa/ allenast till den ändan/ att kunna därigenom föra Konungen i Swerige uti harnesk emot Republiquen. Det kunde hwar ock en enfaldig begripa/ att han som nu bestörd af sidsta nederlaget/ såg de Swänska hängia sig på hälarne/ begynte tala om Freden endast i det afseende/ huru han dermed kunde afhålla dhe Swenske/ ock det öfrige af sin slagne Krigshär/ säkert bringa i winterquarter. J medlertid war nödigt att döfwa och afspisa dhe Swänska med stora tillsäijelser/ hwilka på det dhe theste mera kunde troes/ skulle dhe samma af Keyserl.

Envoyén

Envoyén föredragas. Hwart ock ett företagande beströk man med en beqvämlig färg. Sammankomsten i Sendomir förewände man wara anställdt att rådgiöra/ hurules des Konungen i Swerige kunde blifwa tillfreds ställter: derföre skulle den samma af den icke långt därifrån ståen de Swenska Armeen/ ey förstörd blifwa. Men som öfwer allt blef rycktbart/ på detta Mötet åtskillige fiendtlige saker förehafwas/ ock att Swänska Fouragiererne oförmodeligen öfwerfallne ock bortförde blefwe/ förewände man sådant aldeles emot Konungens i Polen willia skedt wara: Han wore öfwer Pålackernes förmätenhet högeligen förargad/ ock åstundade derföre giöra en särskilt Fred/och seen den wore sluten/ skulle man lätteligen kunna twinga Republiquen att underkasta sig bägge Konungarnes behag ock godtycke. Hwilket man ögonskenligen förmärkte till ingen annan ända påminnas/ än att utlocka sådant af Konungen i Swerige/som sedan kunde läggias Republiquen för ögonen/ ock därigenom deß hat ock owillia emot Konungen i Swerige upwäckia. Sammaledes skulle ock bemelte Envoyé föreställa/ huru såsom endast af kärlek till Freden/ det Sachsiska Krigsfolcket fått förlåf/ginge nu så sackteligen åt Sachsiske gränsen/ ock altså hem till Sachsen. Män när deras anslag giordes mißtänkt medelst Bryggiornes anläggning öfwer Weichsel ock Bugau strömmen på den sidan åt Preussen/ då måste Fouragerningen tiena dem för en täckmantell. Så utan blygsel hafwa de understådt sig draga de Swenska wid näsan/ till deß det Sachsiske follcket öfwerkommo till Preussen i sine winterquarter/ ock woro utom all fara. Alt detta således wara tillgångit/ är landkunnigt/så att ingen må twifla/det ju Freds-Namnet allenast under ett skien blifwit förewändt/och i ställe för en larw brukat/ att de Swenske utaf slikt gyckleri förblindade/ ey skulle kunna förmärkia deras företagande. Om nu de som sådant

dant förebracht/ i sitt samwete wetta sig ey warit därom o-kunnige/ så hafwa de sannerligen illa handlat emot de Swänska; men hafwa dhe/ såsom troligare är/ giordt sådant i god mening/ så kunna de däraf see/ huru liten eller alsingen försyn Sachsiske Hofwet hafwer att mißbruka den helige Gesandtskaps Rätten/ allenast det kan sin föresatts erhålla.

Det kan ey föras i twifwelsmål/ att ju Polske Soldaterne till alt det/ som de dem Swenskom tillfogat/ warit af Konungen i Polen uphißade/ för ingen annan orsak skull än att Konungen i Swerige af en rättmätig wrede åndtligen retader/ skulle råka i håret med Republiquen. Ett kan man med stillatigande ey förbigå/ hwilket ehuru ringa det ock synes/ gifwer dock tillkänna hans diupsinniga förställning. När twenne Swenske Fouragier-Compagnier blifwe af Gen. Brandt öfwerrumplade ock ophäfne/ skall han hafwa sagt: sig däröfwer warit så bedröfwat/ att han näppeligen kunnat hålla sig från tårar; där man dock wet honom wid tidendernes ankomst om denna de Swenskes förlust/ sig däröfwer så hiertl. frögdat/ att han ock i Warschau på ett gästebud af en förnäm Hoff-Man fördenskull anställt/ offentligen sin glädie betygat. Hwilket nogsamt utwiser/ sådant anfall ey wara skedt emot hans willia/ eller honom owitterligen/ ey heller/ som han sig berömmer/ hafwa förbudit sådant att wärckställa. Han ropte ut för en synnerlig wälgerning/ att han ey afskurit paßet för Gen. Majoren Maijdel, som ankom till Polen med Recreuterne, som ock at han det i Sendomir emot de Swenska giorde beslutet ey bracht till sin fullbordan/ williandes sådant för säkre bewis till sin Freds-Benägenhet utgifwa. Men de som äro bekante om den wägen/ som Maidell gick/ kunna ey lätteligen begripa/ huru Konungen i Polen har kunnat hans genomfart förhindra. Ty för utan det Maijdell skal hafwa anfört ett sådant Manskap/ som för de slarwige Sach-

serne

serne ey behöfde sig befruchta / så har han om så äntligen warit af nöden / kunnat på ett beqwämt ställe stadna / till deß undsättningen ankommit. Ty han war af sin Konung befallt på det skyndsammaste fortsättia Marchen / ock träng= gia sig igenom alt hwad honom under wägen till hinders förekomme. Detta som det war Konungen i Pålen noga bekant / så hölt han rådeligare att undwika dem / som han ey utan sin största fara kunde angripa. Skulle han dela sitt manskap / så war han honom ey wuxen; hade han ock med all sin macht ryckt emot honom / så måste han befara / det Konungen i Swerige skulle honom efftersättja och på ryggen anfalla. Altderföre skall Konungen i Swer. om detta Recruit=Manskapet ey warit mera bekymrad / än at han af Sachsernes ordeskryt har giordt ett löye.

Men at Konungen i Pohlen berömmer sig hafwa före= kommit / at ey strax wid Sendomiriske Sammankomsten / Krig emot dhe Swenske förklarat blef / ock at han ey ge= möternes första hetzighet till de Swenskas undergång / som han wäl kunnat / hade anwändt / det hålla dhe Swenske för en dicht och storspråkerj / ock willia däremot på det högsta betyga / at Konungen i Pålen med sin myndighet / rådslag / försäkringar / ock således med alla krafter sig winnlagt / huru han den där sammankomne Pålske Adelen till at angripa Wapnen emot Swerige / kunde ophißa; hwilken doch ey war förtiden i det tilståndet / at kunna något emot dhe Swen= ska / som nu med en stor krigzhär stode mitt i Riket / företa= ga / ey heller tilltrodde sig utan den då frånwarande Ade= lens af Stor=Pålen samtycke något besluta / som dhen se= dan genom sine jäflige inkast / i krafft af deß Lag ock Grund= Stadgar kunde ogilla och till intet giöra. Men jag kan ey see / huru denne högt påberopade godheten rimar sig med det / som sedan är påföllgt. Ty det är bekandt / huru Genera- len Brandt strax efter detta håldne Mötet / begynte fiendtl:n

C öfwer=

öfwerfalla de Swenske / det han utan sin Öfwerhets gifne tillstånd ock befallning ey hade understådt sig giöra. Ja det mera är / har ock Konungen i Pålen strax härefter uti Warschau brakt det rådet på banen / at en hop af thet Pålska Krigsfollcket skulle giöra infall uti Pommern / anbiudandes ett eller annat Regemente af sine Sachser till sådan beställnings deste bättre utförande. Inrådde jämwäl dhem då af Adelen församlade en Afskickning uti Republiquens namn till Cron=Armeen, som skulle dem anmana / at emot Swenska Fienden (som hans ord lydde) tappert sig förehålla. Hwem wet icke / huru han på dhe i Stor=Pålen håldne Möten sig på det aldrahögsta bemödat / att krig emot dhe Swenska måtte företagas? Sände ock dit några sine troupper / som skulle endels hans anhang förstärkia / ock dels twinga dhe andra at på hwariehanda sätt befrämja dhe Swenskes skada: Om detta finge dhe Swenske underrättelse / kunde ey heller hemligen hållas / det som så mångom anförtrodt war. Konungen i Pålen kan man fuller ey förtänkia / at han giör sitt bästa / lära ey heller de Swenska efter mit omdömme sådant kunna förtyckia. Hwar ock en har det af naturen / huru han må sig förswara / ock om säkerhet emot påkommande olycka sig föresee. Men det tyda dhe honom til en straffbar last / sâyandes: Hans Listighet / medelst det han annat talar / ock annorledes är sinnad / sig så uppenbarligen förråda / i thy han å ene sidan så mycket talar om sin längtan till Freden / ock äfwen samma tid å den andra sidan / giör sådana anstallter / som förtörna och skada honom / med hwilken han åstundar sig försona / ock will icke deste mindre / at andra om hans oskyldighet sig skola giöra högst försäkrade. När man altså klarligen skiönia kan / hwad Konungen i Pålen uti skiölden förer / så lärer ey med förundran uptagas / at det andra Partiet en sådan osäker ock be=

bedräglig fred försakar/ hwilken i anseende till deß swaga grund/ ey ändå kunde hafwa långwarachtigt bestånd.

J betracktande af alt detta kan ingen neka/ at ju Sachsiske Hofwet alt härtills med bara gycklerj omgådt hafwer ock sine rådslags förnämsta ändemål därhän anställt/ hurulèdes dhe Swenska med narrwärck omföras måtte/ ock jämwäl hos andra/Orsaken till den förhindrade Freden/ dem påbördas. Ja sannerligen/ har bem:te Hof aldrig underlåtit at tadla häruppå/ skulle det än tagit tillfälle dertil af sådant/ som tillika klarligen utwisar deß egit i fiendlighet förhärdade sinne. Det som nyligen sig tilldragit hafwer/ kan här såsom bewis anföras. Ty ehuruwäl ingen då twiflade/ följande tiden bestyrckte ock än mera samma mening/ at dhe förberörde Sachsiske regementer skulle gå åth Stor-Pålen,/dehls at intaga där sine winterqvarter/ endels ock bringa den där församlade Adelen på sin Konungs sida; så blef dock med stort rop och wäsend utspridt/ at så wäl deße som de andre Sachsiske Regementerne marcherade alla utur Pålen; Konungen/af kiärlek till Freden/afskillde godwilligen från sig alt sitt manskap; anförtrodde sig nu dhe närgränsande Potentaternes beskydd; Konungen i Swerige wore mycket grymm ock hårdhiertad/ som en så obewäpnad ock af manskap alldeles förblottad/ wapnen förde. Härjämte hafwa dhe allehanda last-ock smädeord på Konungen i Swerige utgutit/ som ett så omennskligit krig föra wille. Detta war ey allenast gemena folkets tal/ utan store och förnäme Stasmän hafwa ey heller blygdts före/ sammaleds sig utlåta. Hafwa ock utländske Potentaters Ministrer trodt/ eller åt minstone ställte sig an som de trodde/ deße beskyllningar wara sanna/ så at dhe ock offentligen dhem Swenskom förkastadt/ det dhe med högsta orätt framhärdade i detta kriget. Skulle man något orimligare hördt än detta? Det war mer än bekant/ at Konungen i Pålen

 måste

måste delen af sin Krigshär i Preussen hade förlagt i Winterqvarter/och en del til Littouen,at sammanfoga sig med Oginski/ försändt: Med Ryssen ett nytt förbund ingådt/ at med ett oräckneligt manskap komma in i Pålen; hitzat åstad Cosaker/ Tartarer och dylika barbariskt pack/ at sedan dhe ströfwat igenom Pålen /skynda sig till honom och falla de Swenska på halsen. Och likwål har han/ på samma tid/ som han denne stora makten sig til hielp inkallade/ och med större författningar än tilförne hotade/ ey dragit blygsel före öfwer alt utropa/ huru han til fredens deste skyndesammare erhållande släppt ifrån sig hela Armeen ock medelst sådant friwilligt wapns afläggiande förtiente en medynkan: Deremot han de Swenska/ som af slikt gycklerj ey låta sig förblinda/ ey eller seendes willia i de dem föreställte snaror sig störta/ med allehanda förwitelser och skälsord antastar. Ja/ jag har ock nylig hört säyas / at ändock öfwer alt war kunnigt/det deße Regementerne/ som til sådane beskyllningar gifwit orsak/ i den mening och afseende ginge ur Pålen / at dhe/ om möijeligit war/ skulle oförtöfwat med ett större antal än dhe affarit/ tilbaka komma/ och ett fast annat än någon elliest förmodade/hafwa i befallning. Många slike gyckelwerk drifwas dageligen/som ey annan frukt skaffa/än at de Konungen i Pålen alt mer och mera i större mißtroende sättia/ ock deß Hofs naturliga egenskaper hwariom och enom för ögonen ställa.

Sådane saker äro många/ som bewisa/ at de i Republiquens namn nyligen til bägge Konnngarnes förlikning förordnade Gesandter til ingen annan ände warit affärdade/ än medelst/ en anstäält afhandling kunna så länge återhålla Öfwerwinnarens fortgång/ til des alla emot honom anstiftade förslag kunde ernå sin richtighet. Ty först är det otwifwelaktigt/ at ey hela Republiquen, utan allenast några i Sendomir församlade Woywodskaper til deñe Affskickningen bewilliat/ och at ur Stor-Pålen ey allena st ingen til detta Gesandt-

ska

skap warit utwald eller nämder / utan och i Warschau/ när desse til Gesandter förordnades/ingen tilstädes warit/för-utan Inouladislaviske Woywoden/ som är en af Pålska Kungens anhang ock detta Krigetz anstifftare/ hwilken ey heller hade någon fullmakt samma Gesandtskap at fullmyndiga. War ey heller det obekant/ at de få Råds-Herrar/ som hade warit i Warschau/ wore därifrån afreste/ förr än om deße Gesandters afskickande/ något wist war beslutit. Ey mindre war det kunnigt med hwad wåsend och oenighet denne saken/ af de då närwarande/ war hanterad; Ehuruwäl man den stridigheten för de Swenska bekymmersamt sökte at förborga/ på det samma Afskickning skulle synas med hela Republiquens samtyckie wara affärdad. Detta alt som det blef dem Swenskom noga bekant / så war ey heller förundran wärdt/ at dhe något försiktigare härwid umginge. Och hade man billigt mißtänkt/ denna Ambassaden igenom Pålska Kungens synnerliga listighet wara åstadbrakt/ at i fall dhe Swenska giorde någon swårighet at erkänna den för rättmätig/ så kunde man lätteligare den enfaldiga Adelen inbilla/ att de Swenske hade ingen lust til freden/ och altså giöra den så mycket mera behiertadt til at förklara krig emot dem. Men skulle Konungen i Swerige låta dem hos sig såsom fullmyndige ankomma / så skulle alt det som deße med de Swenska slutit och afgiordt/ i mangel af en fullkomlig fullmakt/ för ogiltigt och af intet wärde förklarat blifwa/ i medlertid hade Saxiske Hofwet tid nog wunnit/ at bringa sine saker i ett richtigt skick. På sådant sätt worde dhe Swenske ey allenast sig sättiandes i största fara/ utan ock kunde bli ett begabberj för hela werlden/ at dhe i en så angelägen sak ey wettat bruka större försiktighet ock klokhet.

Men änskiönt på hela Republiquens enhälliga samtyckie ey hade något felat/ så wore doch månge ting/ som

tyck-

tycktes ändå kunna giöra Republiquen obeqwäm till detta Medla-re-ämbetets antagande. Den som will wara en skickelig Medlare / han måste ey allenast intet wara något dera Partiet till bewågen / utan och ey hafwa någon del i samma stridiga sak / som han söker mellan the trätande stilla och förlika. Deße twenne tillbörlige stycken fattades hos Polske Republiquen. Angående det första / så war Republiquen Konungen med Eed förbunden : från hwilken hon först skulle blifwa befrjad / innan hon kunde giöra sig till denna förrättningen skickelig. Emedan det är / man will ey säija farligit / utan mycket enfaldigt / förtro sin wälfärd deras godtfinnande / som ey få prof af bewågenhet ock kärlek för wederparten hade förspöria låtit. Men det andra war ändå swårare att kunna fördraga ; Man hade ey allenast på Republiquen en swår mißtanka / att den till sin Konungs orättmätige förehafwande giordt förskått / utan och wiste hwar man intyga / att den hade öfwat mot de Swenske uppenbare fiendtligheter. Man will ey omtala Republiquens wid detta olyckeliga Krigets begynnelse betygade försummelse / i thy de Swenske kunna ögonskenligen bewisa / huruledes Republiquen ey effter sin skyldighet och förmågo har låtit wara sig angelägit / att förekomma den upkomne Krigslågan / eller och den strax i början utsläckia. Och må iag ey anföra / hwad wid första Saxernes infall i Lifland sig tilldragit / då Republiquen i des stora Senatusconsilio uti Warschau detta af deras Konung begynte Kriget ey allenast intet afwärt / utan sedt genom fingren dermed och samtyckt / att han det med sitt egit Krigsfolk fullföllia skulle : hwilket slutne Rådslag af de fläste Rådsherrarne är underskrifwit. Men man må ey förnöta tiden fåfengt med berättelse om det / som dhe store och mächtige af Republiquen emot dhe Swänske hafwa föröfwat / det är till Republiquens beskyllning allt nog / att Polske Cron-Armeen warit Saxerne emot dhe Swänske uti Clißowiske slaget behielpelig. Wille man sig inbilla / att Generalerne giordt detta utom Republiquens befallning / hwarföre har man då ey sådant oskiäligt företagande tillbörligen afstraffa låtit? Men sådane öfwerdådige gärningar äre ey allenast intet afstraffade / utan har och litet derefter samtlige Adelen som i Sendomir tillstädes warit / den samma Lubomiski, som i Clissouiske slaget Pålerne anförde / förordnat till Höfwidsman och General öfwer alt det / som emot dhe Swenska där beslutas mände. Som man nu med denne Oliviske Fredens Förstörare mot de Swenska öfwer-

ens

ens ståmt / och honom en ny hederstienst tillagt / så skönies ofelbart / at Republiquen alle hans företagne wårk för gode erkännt / ock altså sig där af delaktig giort. Må derföre Republiquen ey förtryta / om de Swenska deß anbudne tienst hafwa mißtänckt / ock till Fredens återskaffande hålla den obeqwäm och otienlig.

Hwad sedermera efter Clissoviske Fäldtslaget är föreluppit / det förbättrar intet / utan fast mera förwärrar Pålackarnes Sak. Dhe Swenske äre af Polackerne på åtskillige ställen angrepne. Och är allmänt bekant / hwad Branten sig fördristat giöra. Hwad för skada andre många af förnämsta Adelen / tillfogat hafwa / wetta alla tala om. Fördenskull man högeligen måst förundra / detta wara / som förr är sagt / äfwen wid den tiden föröfwat / som dhe för Fredens Underhandlare emellan bägge Konungarne / wille wara ansedde. Ock oansedt detta med ett offentligit samtycke och bewillning ey är gillat wordet / så har man dock ey kunnat erfara / at det med ett endaste ord är nånsin förbudit. Aligger altså Republiquen, så framt den sin oskuld will påstå att bewisa sig ey hafwa samtyckt till sådan de Swenskom tillfogade oförrätt / att den då låter de sina / som de Swenska öfwerdådeligen anfallit / undergå deras tillbörliga straff. När nu på sådant sätt förhoppning gifwes om en uprichtig wänskap / och de öfrige hinder / som Fredswärcket fördrögt ock uppehållit / ur wägen röyas / då omsider kunde Republiquen sin tienst till denne Stridighetens biläggiande anbiuda. Förr än detta skier / så wet iag intet / om den mera är att påtala / som sådant ämbete undflyr / än den till sin begäran är att berömma / som utan afseende på någon billighet / enom sin underhandling och Mediation, hwilken man dock / för des farlighet skull med all rätt kan afslå / will påtwinga.

Ehuruwäl Konungen i Swerige / som så högeligen förfördelad är / hade till owenskap en rättmätig orsak ; så skall dock åtankan af den gamla wänskapen hos honom wara så krafftig / at han större försorg för Polackarnes wälfärd / än sin hämd dragit hafwer. Han har wist så många prof af sin wällwillia emot Pålska Nation / att han ey utan skiäl kan tro / Republiquen wara nogsamt om deß uprichtiga wällmening försäkrad / och att den lärer nu af des hielp och närwaro sig betiena till sin Frihets stadfästellse / hwilken genom Saxiske stämplingar är tämligen krafftlös blifwen / och nästan hade gått i grund / så framt den Segersälle Swenska Konungen ey hade henne

från

rån deß ytersta undergång befriat. Och håller man henne ey så aldeles wara utom faran ställt/ at hon ju torde ännu en gång i en större olycka störfalla. Konungen i Swerige kunde sig deß nöd undandraga/ och sedan han sin hämd fullföljgt/lemna henne i sin inbördes oenighet; så kunde han ock finna utwäg til ersättning för sin i detta krige tagne skada: Men han will heller sättja tilbaka sin härwid förmodade anseenlige fördel/ toligt fördraga sine landskapers ödeläggelse/ och heller afbida tiden/ til deß Republiquen effter den tilstundande farlighetens noga öfwerwägande/ kan hos sig besinna/ om hon större nytta af Dens bibehållande/som sig härtills på så mångfalldigt sätt har bemödat hennes rättig, och friheter at underträda/ kan ock häreffter den macken behålla/ hwarmed henne det yttersta älendet kan tilskyndas; Eller ock medelst emottagandet af den härtils föraktade wänskapen med Konungen i Swerige/ som uprichtigt sökt att fastställa deras säkerhet/hade att förmoda. Och håller Konungen i Swerige före/ att den som denna saken tillbörligen betraktar/ lärer ey kunna deß hafde försichtiga affeende på tillkommande tiden ogilla; Men deremot wore den obetänckſamheten ey att ursächta/ om han på Konungens i Polen blotta löfften/ af hwilka han sig offta funnit beswiken/ sig förlåta skulle. War och denne Polska Konungens lättsinnighet af begynnelsen enda orsaken/ att Konungen i Swerige så alwarsamt påstod hans affättielse/ eftersom han wäl kunde affee/ att så länge denne worde behållandes Pålska Cronan/ skulle han ey wara säker för deß försåt ock stämplingar/ hwilken effter sitt ostadiga sinne och fördärflige grundreglor/ skulle framhärdigt ock wid alla tillfällen nya oroligheter åstadkomma. Wille Konungen i Swerige en sådan fara afwärta/ så skulle han hålla en ständig Krigsmacht på benen/ och den med en odrägelig bekostnad/ så framt manskapets antal effter gräntzernes widlöftighet skulle inrättat och förökt blifwa. I föllie häraf willia somlige ey utan orsak sluta: att giöra Fred med en Fiende af så flychtig tro och sinne/ wore ey annat än gifwa honom tillfälle att wärckställa det/som han sig en gång företagit och så fast hos sig beslutit/ att han ey kunde låta det ogiort: ock är ey troligt/ att han nånsin skulle afläta att giöra skada/ så länge han hade krafter och lägenhet därtill/ sedan han låtit see/ att han till sådant en slik begärelse hyser/ som genom ingen Frid och intet Fördrag/ läter sig dämpa.

Men iag seer/ att denne sakens öfwerwägande har fördt mig längre än iag i begynnelsen tänckte. Märker ock huru iag medelst en uprichtig berättelse af det iag utaf de Swänska förnummit/ så när råkat i fremmande beställning. I medlertid lärer hwar och en som detta besinner/lätteligen kunna dömma / om de Swenska med rätta beskyllas för Fridz föracht eller om det som af dem beswarat blifwer / är krafftigt nog att drifwa en sådan beskyllning tillbaka in på deras anklagare. Det lärer ingen bestrida/ att ju de alt för gemena konster som det andra Partiet beskylles före/ nogsamt synes reta dhe Swänska till Mißtroende/ ock ögonskenligen tillkänna gifwa/ att Uphofsmannen till detta Kriget/ är ock den allena som deß utdragande till denne tiden förorsakar. Detta besanna de Swenska enhälleligen/ så att man må säkert tro dem skola wara så alwarsamma att hämna sin oskyldighet/ som de andra wisa sig illfundige att lasta och försmåda. Hwad wid Sammankomsten i Thorn blifwit förafskedat och slutit/ har min Högtärade Herre af mig med det aldraförsta att förwänta. Far wäl. Bresslau den 2 Januarii. 1703.